

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU LVII.

"Gazeta" este în în-că-are-și
Abonamente pentru Austro-Ungarie:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 3 franci.
Se primumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
a administrației, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etagiul
I. pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a.
său 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 38.

Brașov, Vineri, 18 Februarie (2 Martie)

1894.

Crisa în Serbia.

Brașov, 17 Februarie v.

Mișcarea antidinastică în Serbia ia pe di ce merge dimensiuni mai mari. Radicalii, cari au pe partea lor aprăgea întreaga populație rurală, vor să ajungă erăși la cârmă, fiă chiar și cu prețului răsturnării dinastiei Obrenovic.

Cu deosebire în partea apusană a țării mișcarea revoluționară a ajuns până la demonstrații în favoarea pretendentului Karageorgievic. În multe orașe sârbesci se se fi răspândit proclamații, în cari națiunea sârbescă este provocată a se ridica în contra dinastiei Obrenovic, și foile rusești susțin, că aceste proclamații ar fi fost tipărite în Austria.

Imprejurarea acăsta caracterizează rivalitatea, ce se ivesce acum în cestiunea sârbescă cu indoiță putere între interesele Rusiei și ale Austro-Ungariei.

Foile rusești și rusofile consideră pe regele Milan, ca pe un pion al Austro-Ungariei; acăsta, dicit ele, ar vrea să exploateze încurcăturile actuale în Serbia în favorul ei, ca să potă înainta mai departe spre Macedonia, decă nu cu armele, cel puțin cu influința ei. Despre Milan însuși, sunt de credință, că decă nu va reuși să facă ordine în țară, ar fi gata să apeleze la ajutorul armatei austro-ungare, ca să intre din Bosnia în Serbia și să facă liniște.

Mișcarea contra dinastiei Obrenovic are der tot-odată un caracter dușmănos Austro-Ungariei. Ministrul Rusiei la Belgrad merge mână în mână cu radicalii sârbi și în asemeni împrejurări cele ce se petrec adă în Serbia au o importanță deosebită pentru politica orientală a marilor puteri.

Multe din faimetele, ce se răspândesc despre turburări, cauzate mai

alesu de unii capi de țeran în diferite puncte ale Serbiei, pot fi esagerate. Adevărul este însă, că s'au făcut și se fac mulțime de arestări de indiviți, cari sunt în prepusă că ar fi uneltele revoluționari, ce se pregătesc, și agenți ai prințului Karageorgievic. Der pote că tocmai aceste măsuri polițienesci ale guvernului au făcut ca amărăciunea în sinul populației să fiă așa de mare, încât foile sârbesci se vorbesc de posibilitatea unei răscole sângerose.

S'a dicit că guvernul actual ar stăru ca Milan să plece din Serbia, în speranță, că depărtarea lui va contribui la liniștirea spiritelor, iritate mare parte din cauza venirii lui în țară, în contra dispozițiilor constituției. Acuma însă se desminte acăsta și se anunță, că guvernul cere tocmai din contră ca Milan să rămână în țară, căci depărtarea lui ar încuraja numai pe radicali și ar fi privită ca o concesiune făcută politicei rusești.

Foile din Pesta mai aducă scirea, că regele Alexandru ar fi numit un comisar regesc pentru totă Serbia cu plenipotențe extraordinare. Decă se va adevărul acăsta, atunci e învedereț, că situațiunea dinastiei a ajunsă a fi de tot critică, și că Serbia se află în ajunul unei revoluții interne, care pote să aibă consecențele cele mai grave și în afară.

Unele foi din Viena și din Pesta vesteau dizele acestea, că s'ar fi pregătit în tăcere o mobilizare parțială a trupelor austro-ungare la granița sârbescă. Scirile acestea se desmintă acum din partea foilor oficioase, ca nebasate, der cumcă s'au luat ore-cari măsuri preparatōre pentru eventualitatea unei răscole în Serbia pare cu tōte acăsta mai mult ca probabil.

E clar, că monarhia noastră trebuie să fiă pregătită pentru cazul,

când în Serbia ar izbucni o catastrofă și acăsta este în împrejurările de față ușor cu putință.

Se pote der ca monarhia noastră să fiă silită a concentra trupe la granița sârbescă, der precum b'ne observă unii, se pote ca să fiă silită a face un pas și mai decisiv pentru a-și apăra interesele amenințate în Sârbia.

Nu mai încapă indoiță însă, că o intervenție militară a Austro-Ungariei în Serbia ar însemna războiul cu Rusia — decă nu cumva ar esista acea înțelegere secretă între aceste două împărății, de care se temă așa de mult Englesii, și care, după ei, ar avé de scop de a împărți sferile de putere între aceste două puteri rivale, intrând în Serbia cu totul în sfera Austro-Ungariei, eră Bulgaria în aceea a Rusiei.

Francia și Români.

Diarul "Le Nord" din Brusela, organ, care are ore cari legătură și cu diplomația rusească, publică un important articol scris și subsemnat de d-nul Flourens, fost ministru de esterne al Franței, în care e vorba de noi Români și de atitudinea Franței în cestiunea noastră.

Decă Francesii — dicit d-nul Flourens — ar privi cu nepăsare la sōrta celorlalte popore ale continentului europen, ei s'ar lăpăda de tōte aspirațiunile generose și de tōte tradițiunile nobile ale nației franceze.

Din contră, interesul Franței pretinde, ca ea să nu fiă indiferentă și egoistă și să dorască triumful principiului de dreptate și de libertate, cea mai sigură chezeșă a păcii; apoi vorbind de plângerile și revendicările Românilor continuă astfel:

...Descendenți nedegenerați ai vechilor colonii militare, pe cari poporul roman

le aședase pentru a ocroti granițele marelui sale împărății împotriva Dacilor, Schiților și neamurilor finice, venite din Asia, Români au păstrat cu tōte națiunile latine legături puternice, pe cari a nu le cultiva, ar fi o orbire și o greșelă politică. Limba lor este limba latină abia ceva stricată prin pronunțare și contact mai îndelungat într'un șir de secol cu idiome barbare ale neamurilor învecinate seu ale biruitoarelor sârbesci; religiunea lor, datinele, rostul vieții lor de familie, politice și economice sunt comune cu ale noastre.

Ar fi o necuminteniă mare din partea noastră să lăsam să fie sdrobotit sub povara asupririlor finice și germane acest grup de de ce milioane de Români, care alcătuiesc pentru totdeuna o avantgardă a civilizației latine din Orient, care în ziua când poporele se vor închea în urma urmelor așa cum cere știința după rudenia lor de neam, de obârșie și de limbă, se va apropia negreșit de națiunile latine și le va slugi acestora dreptă sentinela împinsă înainte.

Francia și-a îndeplinit în mod des-toinic acest rol de ocrotire și de liberatōre față cu cea parte a poporului românesc, pe care întâmplările de invasiuni și de cūtopiri o puseră sub jugul odios al Otomanilor. Nu există de loc cuvinte, ca Francia să arete acum mai puțină simpatie și să se lapede de misiunea ei nobilă tradițională față cu o altă fracțiune a poporului românesc, jertfa și ea a unei opresiuni nu mai puțin crude. Acăsta e o asuprire, a cărei intensitate crește pe di ce merge, ale cărei consecențe devin fără preget tot mai odioase, tot mai mult în contradicere cu tōte principiile moderne de libertate, de sfințenia drepturilor conștiinței și ale tradițiilor de familie.

La începutul secolului acestuia, Maghiarii scioră să câștige simpatiile întregii Europe liberale prin voinicia, îndrăzneala și stăruința cu care își apărau revendicările lor naționale. În tōtă perioada cea lungă a luptelor în contra asupririi tiranice și inteligente a brocrației din Viena, Francia

FOILETONULU "GAZ. TRANS."

Iubirea de adevăr.

— Reflecțiuni de Silvio Pellico. —

Fără indoiță, că cea dintăiu datorință a noastră e iubirea adevărului și credința în adevăr.

Adevărul e Dumneșu! A iubi pe Dumneșu, a iubi adevărul e unul și același lucru.

Dă sufletului tău, o amicului meu! puterea de a voi adevărul și de a nu se lăsa a fi orbit de cea elocvență falsă a acelor sofisti violenți și melancolici, cari lucră într'acolo, ca să arunce indoiță ener-vatōre asupra tuturor lucrurilor.

Rățiunea nu servește la nimic, din contră ea e stricaciōsă, când se trudește a combate adevărul, a-l descrida și a susține ipoteze miserabile; când din relele, cu cari e presărată viața, trăgându consecențe desperatōre, negă că viața e un bun; când enunțând ore-cari disordini apa-

rente ale universului, ea nu vré să recunoască în el o ordine generală; când isbită de natura palpabilă și mortală a corpurilor, ea refuză cu încăpăținare a crede în existența unui eu imaterial, nemuritor; când ea tracteză ca pe un vis orice deosebire între viți și virtute; când ea se resemneză a nu vedé în om, decât o ființă brută și nimic ce ar fi primit de la Dumneșu.

Decă omul și natura ar fi nise lucruri așa demne de ură și dispreț, pentru ce amă mai pierde timpul în a filosofa? Ar trebui să ne ucidem; rațiunea n'ar avé să ne dea alt sfat.

Deore-ce însă conștiința ne ordonă la toți, ca să trăim, pentru-că excepțiunea unor bolnavi de spirit nu probéză nimic; deore-ce noi trăim ca să dorim binele; deore-ce noi simțim, că binele pentru om consistă nu în a se înjosi și confunda cu creaturele pământesci, ci a se perfecționa și înălța spre Dumneșu: e clar deci, că chemarea legitimă a rațiunei e de a da omului o idee înaltă despre dem-

nitatea, la care pote să ajungă și de a-l îndemna să o cucerască.

Recunoscută acăsta, să respingem departe dela noi scepticismul, cinismul, cu un cuvânt oric ce filosofie, care degradă pe om. Să ne facem o datorință de a crede în ceea ce e adevărat, frumos și bun. Pentru a crede e de lipsă, ca cineva să voască a crede, e de lipsă să iubescă cu tăria adevărul.

Acăsta iubire e singură în stare a da energiă sufletului nostru; însemneză însă a-l enerva lăsându-l să lăncezescă în indoiță.

La acăsta credință, în tōte principiile înălțate adaugă firma rezoluțiune de a fi tu însu-ti expresiunea viuă a adevărului în tōte cuvintele și în tōte faptele tale.

Conștiința omului n'are repaus, decât în adevăr. Celu ce minte, chiar decă minciuna lui rămâne necunoscută, își portă pedepsa în sine însuși; elu simte, că trădeză o datorință și că se degradă.

Pentru de a se scăpa de uritul obi-

ceiu de a minți, nu există decât un singur mijloc, acela de a se decide a nu minți niciodată. Decă tu vei face o excepțiune dela acăsta regulă, nu va fi nici un motiv de a nu face două, de a nu face cincideci, pentru de a nu face până la infinit. Și etă, cum încetul cu încetul atăți omeni contrag în mod înfricoșat înclinarea de-a pretece, a esagera și chiar a calumnia.

Epocile cele mai corupte sunt acelea, în cari se minte mai mult. De aci urmază cea neîncredere a tuturor contra tuturor, cea neîncredere între tată și copii; de aci acelu abundanțu povoiu de protestațiuni, de jurăminte și spergiurii. De aci, în diversitatea opiniilor politice, religioase, seu chiar și numai literare, cea înclinare continuă de-a presupune fapte și intențiuni defavorabile partidei contrare; de aci cea convințiune, că tōte mijlocele sunt permise pentru de a defăima pe adversar; de aci cea furōre, care ne împinge a căuta mărturiă contra semenilor noștri, și când amă aflat chiar de acelea,

nu cruța să le trimită nici încurajieri, nici strigăte de învoire.

Astăzi, abia scăpați de sub despotismul nemțesc, ei se rașimă pe alianța cu Nemții, pentru a apăsa cu un jug și mai nesuferibil încă popoarele, cari au fost părtașii lor de suferințe, de lupte și de nenorociri; astăzi ei își instrăinază totuși mai mult simpatiile, cari odinioară erau forța lor și i-au dus la biruință.

Popoarele liberale din Apusul Europei se întrepuseră în folosul Maghiarilor în contra cutropitorilor lor Nemți, când despotismul german le refuza egala împărțire de drepturi. Nu trebuie să se mire, dacă opiniunea acelorași popoare se întorce împotriva lor, când, în șovinismul lor orb și tiranic, refuza națiunilor slave și celei române nu numai egala împărțire de drepturi, ci însuși dreptul de existență a acelor popoare, care nu sunt legați cu Maghiarii decât printr'o expresie geografică, născocită de curând pentru trebuințele echilibrului nesigur al unei politici pângărite, prin expresia geografică de Transleithania.

Cerințele Românilor, locuind în număr de sigur egal, decât nu mai mare decât Maghiarii pe teritoriul așa dusei „Transleithanii“, sunt nu se poate mai îndreptățite și mai modeste și de felul acela, încât trebuie să stai uimit, cetind, că la sfârșitul secolului al XIX-lea un popor european se fă încă constrins a-și reclama drepturile așa de esențiale și necontestabile.

Români ardeleni nu propagă irredentism, precum o făc Italia din Triest și Trentino. Ei nu urmăresc unirea cu frații lor din România independentă. Ei nu amenință, cum o făceau odinioară Maghiarii, a se deslipi cu de-a sila dela monarhia austro-ungară, decât nu le vor fi îndeplinite cerințele legitime; nu amenință cu răsturnarea sau ajutorul, ce l'ar aștepta din străinătate.

Atitudinea lor este cu mult mai modestă și cu mult mai corectă, și totuși stăpânitorii lor îngâmfai, uitându-și de trecutul lor, nu multu depărtat, și de conflictele lor cu prerogativele dinastiei habsburgice, voesc să i pună pe toți Români în stare de acuză, a-i urmări și osândi pentru crima de înaltă trădare.

Strănepoții coloniștilor romani, mereu disciplinați după vechia datină, se mulțumesc a cere egala îndreptățire în alegeri, cale liberă către funcțiuni de stat, respectarea religiei lor, libera folosire a limbii lor materne în acte publice, înaintea curților și tribunalelor, precum și învățământul ei în școlă.

Ei nu cer a beneficia de aceste puține concesiuni decât în ținuturile și părțile, unde ei alcătuiesc marea majoritate a populației, sau, spre a vorbi și mai exact, unde totalitatea locuitorilor sunt Români.

Etă sub ce condiții simple, alcătuitoare minimul de revendicări, ce poate pre-

de a căror frivolitate și falsitate nu ne putem îndoi, acea încăpăținare de a le susține, a le amplifica și a păre, că le credem a fi concludente. Cei cari nu posedă simplitate de inimă, nu vedu decât duplicitate în inima celorlalți. O persoană, care lor le displace când a luat cuvântul, ea nu va dice nimic, decât numai cu intențiune rea. Dacă ei vedu o persoană, care lor le displace, că se rógă, sau că dă ceva de pomană, iute mulțumesc lui Dumnezeu, că nu i-a făcut și pe ei așa ipocriți, precum e acela.

Cu toate, că ești născut într'un secol, în care minciuna și estrema neîncredere sunt lucruri de toate zilele, apără-te egal de curat de aceste două viciuri. Fi cu o generoasă încredere în iubirea de adevăr a celui alături și decât țu-se refuza a crede în a ta, nu te irita, mulțumesc-te cu aceea, că ea străluce: în ochii aceluia, care sondază toate lucrurile.

Camil B...

tinde o națiune așa de veche, așa de însemnată prin numărul relativ mare al populației, atât de alipită la tradițiunile ei și decisă să nu abdică, a nu lăsa să fie știrbită sau absorbită, etă sub aceste condițiuni Români din Ardeal sunt gata a fi supuși forțe credincioși ai Maiestății Sale Apostolice și Romane, împăratul Austriei și Regele Ungariei.

Dacă ar căpeta împlinirea acestor câteva pretențiuni legitime, pe cari le ceru înzadar dela șovinismul maghiar, ei ar deveni un element afară din cale de prețios, pe care un guvern îndemănat s'ar sili cu stăruință a-l cruța în aglomerațiunea destul de împetrită a popoarelor ce trăscură la olaltă în Transleithania.

Ei ar pute slugi dreptu greutate în cumpănă față cu influențele slave și germane și a-le ține cumpănă. Ei ar constitui o legătură prețioasă cu civilizațiunile și limbile Apusului; chemați a servi dreptu cumpănitor în rivnele prea ferbinți ale naționalităților încurajate une-or chiar de către puteri străine în îndărijirea lor cu care își punu revindecările, ei ar fi dușman față cu aceste ingerințe amenințătoare pentru ei; ar fi elementu moderatoru, interesat într'a menține echilibrul pe câtu se poate de exact și dreptu între toate pretensiunile rivale și reclamațiunile esagerate.

Descendenți ai tovarșilor de arme ai „Biciului lui Dumnezeu“, Maghiarii au moștenit dela strămoșii lor strajnici unele însușiri de cutezanță, de voință și de stăruință. Dér prin darurile de inteligență și prin limba lor ei se apropie mai multu de Turci și de popoarele asiatice, decât de neamurile europene.

Rassa finică negreșită are merite și ea, ér eu nu voiesc să nu țin sémă de ele, dér trebuie să se scie, că din punctulu de vedere alu culturii înalte, ea nic-o dată n'a dat și nu este menită a da rezultatele, cari s'ar put măsura cu acelea, pe cari și-le pot atribui rasele latine, slave sau germane.

Finii din Ungaria sunt prea inteligenți pentru a pute trage nădejde, că voru nimici sau înghiți în folosul lor celelalte naționalități din Transleithania, de origine romană, slavă sau germană. Ei nu potu să-și închipuiesc, să facă din haina acésta de arlequin o țera cu unu némă, cum e Franca, Anglita, Germania etc. Ei s'ar isbi de împotrivire neînvină din partea rasselor, pe cari ar voi să le contopescă, fiindu ajutate de către conaționali lor din străinătate și de însași Coróna, care are interesu a cumpăni mereu diferitele forțe pe totu terenul monarchiei, pentru a pute, într'o măsură ore-care, să le contrabalanseze, să le rețină și să le neutralizeze, și ale căror simțeminte religioase sunt vătămăte prin persecuția pusă la cale de către Jidovi și protestanții din Ungaria contra catolicilor romani.

Cu câtu mai puternică și mai la adăpostu ar deveni situația Maghiarilor, astăzi încă destul de nesigură și slabă, decât ei ar voi să admită ceea-ce este chiar rostul fă-cărui dreptu publicu modern; ceea ce este o forță și unu curentu, în fața căroru voru trebui odată totuși, or-câtu de îndărijit voru fi în pornirea lor, să se plece, egala îndreptățire a tuturor cetățenilor înaintea legii, înaintea politice și legii religioase. Când aru înceta a refuza altora a avé și aceștia partea lor în viața, la care au dreptu, Maghiarii aru ridica în măsură mare rolulu neamului lor și i-aru da, înaintea Europei, unu prestigiu de învinsu.

CRONICA POLITICĂ

— 17 Februarie.

Procesul în contra „Omladinei“ dice, „Politik“, dă și acum ocaziune foilor din țera și esterne de a desbate în toate chipurile cestiunea, și cele mai multe au tendința de a defăima națiunea boemă. Astfelu „Münchener Ztg“ se îngrozește de „depravarea fără margini a tineretului boem și a întregului popor boem. Ce

nenorocire se pôte isca din acésta pe viitoru pentru ori-ce stat! In grabă trebuie ridicare bariere!“ strigă foia germană, și crede a împlini prin acésta o faptă umană. Ce își spargu capulu domni cu capurile celor înțelepte nemțesci pentru noi! Să ne lase nouă grija pentru tineretulu nostru. Inse făcend acésta, cum aru pute ei atunci identifica întreaga generația mai tină cehă cu acușaii din procesulu „Omladinei“, ceea ce o face aproape întreaga pressă germană, care strigă în tonu de îngrozire: „Priviți, acésta e tinerimea cehă, priviți, aceștia sunt descendenții poporului, care zace încă afund în necultura barbară! Dómne, cum îți mulțumim, că noi, Germanii superiori, nu suntem ca acești Cehi inferiori!“ Dău? — Dacă Domni ar privi numai câtu de puțin în jurulu lor, ore n'ar afla în fiă-care orașu nemțesc materialulu pentru o „Omladină?“ Pôte, că încă în ediția mai imultă și mai sêlbătăcită! Defăimătoriloru germani inse le lipsesce darulu de-a observa și pricepe acésta, pentru-că decât l'ar avé, atunci aru trebui să înceteze în fine cu acésta scârbosă exploatare a procesulu „Omladinei“.

„N. Fr. Presse“ aduce în nrulu ei din 25 l c. următorea împărțire, care se înțelege, nu e lipsită de tendențiositate: „Clubulu Cehiloru tineri are de gându de a intra în acțiune. In urma hotăririlor, ce le-a adus ér, se voru face o mulțime de interpelări și se voru ține vorbiru, prin cari Cehii tineri își voru da silința de a aduce procesulu contra „Omladinei“ înaintea foiloru camerei din Viena. Se pare inse, că nisunțele aceștia ale Cehiloru tineri de a aduce aminte parlamentulu prin activitatea lor sgomotosă de existența lor, își au basa în aceea, că coalițiunea slavică, încheiată încă înainte de amânarea sesiunii, nu este aplecată a se supune conducerei Cehiloru tineri, așa că aceștia încep a-și teme izolarea lor în cameră și se grăbesc, pentru a influența asupra dispoziției poporului ceh, să demonstreze în parlamentu, dându semn de viață. Se vede totu mai clar, că în clubulu Cehiloru tineri chiar și cele trei grupe, moderații, radicalii și așa numiții realiști, se cêrtă pentru conducere. Rivalitățile aceștia în sinulu clubulu nu voru rămâne fără influență asupra lui.

O depeșă a lui „Times“ asigură, că Crispi este hotărît de a sta pe lângă propunerile lui Sonnino, sau a căde și a disolva parlamentulu italianu, decât acele nu voru fi primite. Opozițiunea contra dărilor noué vine dela clasele cele avute și dela inimiciu triplei alianțe, cari doresc totala desarmare.

Foia sêrbescă semi-oficioasă, ce-o redactăză identiculu partidei radicale, Pera Teodorovic, publică în numărulu său din 27 Februarie o scrisore din péna unui diplomatu înaltu englezu, în care se dice, că pe Serbia o amenință pericolu seriosu din partea Austro-Ungariei, dér speréză, că poporul sêrbesc își va apăra până la desperare patria. Publicarea acéstei scrisori neliniștitoare într'o foia apropiată guvernulu, a produsu mare senzațiă, deore-ce nu se scie, cărei împrejurări este a i-se atribui.

Scirile sosite din Egiptu spun că Madhiștii se mișcă și au de gându, cum se pare, de a începe unu atac mare dela lungulu granițelor de către Sudanu. Ministerulu de resbelu din Cairo a ordonat în urma acésta, pentru întărirea stațiunilor de graniță, trimiterea escadronulu alu 6-lea de cavaleriă în Egiptulu de susu.

„Liberalismu“ ungurescu

Funcționariu maghiari, scrie „Politik“, practicăză acum unu sistem, care se făc imposibilu naționalitățiloru nemaghiare de-a mai da unu semn de viață. Astfelu se declară ca atentat asupra statulu maghiar, decât Slovaci și celelalte națiuni nemaghiare pe basa naționalității lor voiesc să se organizeze în modu politicu. Deorece, dicu ei, în Ungaria este numai o

singură națiune, aici pôte fi vorba numai de organizațiunea de partid pe base politice, formarea unei partide naționale inse este unu atac contra unității statulu!

In loculu națiunei politice din Ungaria, recunoscută prin lege și căreia i aparțin toți cetățenii fără deosebire de naționalitate, se pune aici naționalitatea genetică maghiară. In Mjava s'a oprit chiar și o reprezentațiune teatrală de diletanți, pentru că cu ocaziunea acésta s'ar fi putu ține și o adunare slovacă. Oprirea acésta clasică a fostu întărită și de ministerulu de interne. In 8 Febr., când era să se țină reprezentațiunea teatrală oprită, au fostu conșinați în orașu 40 de gendarmi, cari au patrolat totă noptea, fără de a avé inse privilegiu de-a interveni. Petiția arândășului otelului unde era să se dea reprezentațiunea, ca să-i fiă concesu, de-a aranja cel puținu unu concertu, fu respinsă. După ce or și ce petrecere în otelul a fostu interzisă, se adunară oșpeții într'o casă privată, unde petrecură între cântece și dansu.

Și în țera, unde domnesce unu astfelu de liberalismu, esclamă „Politik“, se decretăză ca o pretensiune a libertății — căsătoria civilă!

Din Serbia.

Ministerulu de interne sêrbescu Nikolaevic a primitu în 27 Febr. pe corespondenții foiloru maghiare „Egyetértés“ și „Hazaánk“ și cu acésta ocaziune a făcutu enunțările următore:

„Guvernulu hotărît pretinde, că Milan să rămână în Belgrad. Nu ne este permis a concede să apară, ca și când guvernulu ar sta sub influența machinațiunilor rusesci și a ceda partidei radicale, pe care Rusia evidentu o părtinesce. Dacă Rusia va continua cu tactica acésta, atunci se voru arăta aceleași urmări, ca și în Bulgaria. Eventualele turburări nu află pe guvernulu nepregătit și elu va păși cu cea mai mare energiă contra lor. Armata e fidelă dinastiei. Guvernulu lucră în deplină înțelegere și se înșelă forțe multu cei ce cred, că guvernulu este nehotărît și așteptă pasiv cele ce se voru întâmpla.“

Mai departe comunică foile amintite din isvor, ce pretind a fi sigur, că regele Alexandru a datu în 27 Februarie unu ucăz, prin care pe Nicola Kristic, care în mai multe rânduri a fostu ministru-șef, și pe care pentru caracterulu lui energetic ilu numesc „căprarul de otel“ — l'a numit comisar regesc pentru totă Serbia. Kristic cu deplină impunităre regescă va călători prin întreaga țera, ca să se informeze despre dispozițiunea populațiunii.

Avakumovic și Ribarac, conducătorii partidulu liberalu, cu cari se înțelesese plenipotențiatul rusescu Persiani, ca să mērgă alături cu partida radicală, au făcutu prin secretarul partidei lor o declarațiune la Persiani, că pe lângă totă simpatia, ce o au ei pentru Rusia, resping energetic pactarea c'unu astfelu de partid, care își îndreptă agităriile lui în contra tronulu.

Foia englesă „Standard“ publicase zilele trecute unu articolu, în care propunea împărțirea Serbiei între Austria, Bulgaria și România. Pentru acésta domnesce în Serbia mare indignare și membrii tuturor partidelor au hotărît a lua parte la marea adunare de protestu, ce se va întruni în curând.

In fine mai înregistrăm faima, că Milan în curând va fi numit inspectoru generalu alu armatei sêrbesci.

Din camera ungară.

Debaterea asupra căsătoriei civile.

Ședința dela 24 Febr.

După-ce contele Iuliu Szapary vorbi în cestiune personală, polemizând cu ministerulu de justițiă Szilágyi, luă cuvântulu deputatul:

Pulszky Augustin: Are dreptate contele Szapary, că în acésta cameră nu

póte fi vorba de reacțiune și ultramontanism. Este însă înafară de cameră o luptă, care prin agitațiunii perfide voesce se influințează asupra legislațiunii. Să grijim, nu cumva să devenim părtași acestei lupte. Recomandă să se primescă proiectul cu o majoritate câtă mai mare.

Hortoványi Jozsef: După statisticele reuniunilor și ale societăților, nu mai puțin ca 94% din numărul total al tălharilor, al șarlatanilor alți copiii vagabunși și alți altor gunoie ale societății, au a-și mulțumi originea lor căsătoriei civile. Dintre părechile, cari au primit căsătoria civilă între anii 1875—1879, au rămas fără cunună bisericească: în Berlin 60 procente, în Breslau 30, în Magdeburg 50, în Stuttgart 23, în München 12%. Pentru a dovedi, câtă de mult se propagă prin căsătoria civilă indiferentismul religios, vorbitorul spune, că dela 1875—1879, în Berlin numai dintre copiii născuți din părinți protestanți au rămas nebotezați 61,475; totu în Berlin, dintre copiii născuți din părinți catolici s'au botezat în 1876 numai 42.2%, în 1877: 53%, în 1878: 50%. În întregă Prusia numărul copiilor născuți din părinți protestanți și rămași nebotezați dela 1875—79 face 245,205; în Berlin dintre copiii născuți din părinți protestanți au rămas nebotezați în 1879: 25 1/2%, în 1880: 19 1/4% etc. Vorbitorul ține, că pe base de date statistice se poate calcula cu esactitate matematică, că în Germania mână în mână cu scăderea ireligiozității merge crescerea socialismului și anarchismului. Au răpitu din mâna elementului celui duru îmblânzitoră carte de rugăciuni și acum acel elementu ia în mână dinamita.

Vorbitorul face o lungă reprivere istorică pentru de a arata consecențele imorale ale căsătoriei civile. În statul protestant al Germaniei lucrurile au ajuns până acolo, încât din punctul de vedere al moralității publice a trebuit să se dea o ordinațiune deosebită, prin care funcționarii de stat și oficerii din armată se obligă la căsătoria bisericească. — Vorbitorul declară în fine, că nu primesce proiectul.

Horváth Gyula: Doresce foarte mult să se ducă în deplinire proiectele, der vede multe și mari pedece în calea lor. Între aceste pedece numără mai ales tactica greșită a guvernului, care a învrăjbit spiritele în sinul opozițiunii. Acastă tactică a avut drept urmă, că adă mulți bărbați liberali nu votază proiectele numai pentru aceea, pentru-că este la putere guvernul Wekerle; decă însă ar fi Apponyi la putere, le-ar vota. — Primesce proiectul.

Ședința dela 26 Februarie.

Tódor Jozsef: Găsesc păgubitoare căsătoria civilă nu numai din punctul de vedere social, ci și național. Se ține, că prin stabilirea forme obligătoare a căsătoriei s'ar promova unitatea națională. Ar dori să fi așa, der nu este. Scopul căsătoriei civile obligătoare este, ca pe totă linia să separeze statul de biserică. Separarea acosta însă ar lovi în existența preoțimeii, ce este organizată pe base naționale; prin acosta s'ar deștepta apoi și mai mult fanatismul religios și național. Nu primesc proiectul.

Darányi Ignác: Nu se teme de agitațiunile naționalităților, de-ore-ce limba acestora este în de-ajuns garantată în această țară (sic!). Cestiunea este, că ore națiunea maghiară este destul de puternică pentru ca ea însa-și să hotărască cel mai important raport de drept civil? Se încrede în învingerea acestei afaceri, de-orece crede, că această națiune scie să își și ducă în deplinire voința sa. Primesc proiectul.

Conte Bethlen Gábor: Grozavă fraziologiă se face cu liberalismul. Vedem, că sub firma liberalismului s'a introdus gelotina, al căreia cuțit mai întâi sub devisa liberalismului a căzut. Vaillant din liberalism a omorât, sclavagiul din liberalism s'a șters, libertatea din liberalism s'a introdus. Decă punem cestiunea pe

tărâmul, că ore dorită e în Ungaria o politică bisericească cu direcția liberală, răspunsul este, că abia decă s'ar găsi om, care să nu o dorască acosta. La noi nu are tărâmul anti-liberalismul; înzadar amenință dl ministru Szilágyi cu un guvern clerical și reacționar. Un astfel de guvern nu poate exista în țera acosta, pentru-că și unui asemenea guvern îi trebuiesc bani, — ér Rothschild unui guvern ca acesta nu i-ar da bani. (Mare ilaritate și aprobări în stânga și stânga extremă.) Ar fi dorit, ca ministrul de justiție Szilágyi să arate, cum vré să despăgubescă bisericile reformate pentru perderile, ce le vor îndura prin introducerea căsătoriei civile. În loc de acosta însă, ministrul se provocă la patriotism. Vorbitorul e convins, că biserică reformată e cea mai patriotică din țera, der ce folos, când cea mai un-gurască și tot-odată și cea mai săracă biserică din țera își pierde mijlocul de traiu, fără a primi nici o recompensă. Statul s'a îngrijit din abundență pentru esemplu de avere greco-orientalilor. Uitați-vă în Ardeal la munții aceia, cari încă pe timpul lui Kerkapoly li-s'au oferit lor și cari reprezintă avere de milioane! Întrăga biserică reformată și catolică nu are în Ardeal atâta avere, câtă au tocmai dușmanii țerei (adece Românii gr. or. — Red.) De aceștia nu trebuie așa-dér să ne îngrijim, căci de ei se îngrijesc guvernul, care în modu conscientios le administrează banii și le subvenționează averile, pe când cei dintâi nu au nici o recompensă. (Bravo! — Red.)

După aceste aiurări, Sécuiul Bethlen ține, că e faptu, cumcă în timpul guvernului Szapary s'a început o eră nouă, care a adus la nivelu protegierea naționalităților și ignorarea mișcărilor de naționalitate. De atunci lucrurile tot așa au rămas, ba încă relele treptat se îmblânșesc. Așa de esemplu casul de vice-spanul dela Brașov. Decă s'ar ține: X. Y. este un deputat săsesc capabil, trebuie să-l alegem, contra acosta n'ași avé nimic de spus, der când partida dela putere de-acolo ține, probabil cu consimțământul guvernului și al ministrului de interne Hieronymi, că numai un Sasu poate fi vice-span în comitatul Brașovului, acosta o consideră ca o vătămă a statului maghiar și a ideii de stat maghiar. (Aprobări în stânga.) In comitatul meu (Târnava mare) a funcționat ani de zile un brav vice-span maghiar, care însă a fost silit să abdică la postu pentru a face locu unui protonotar sas. Exemplu este mai departe fondul valah dela Bistrița-Năsăud. S'au încercat să facă acolo o mare colonizațiune, der la mijlocul drumului guvernul s'a împedecat, pte că din lipsa câtorva bănuțe. Și ce s'a întâmplat? Domeniul l'a cumpărat unul dintre cei mai furioși agitatori din comitatul Coșocnei. In comitatul Brașovului a existat o filială a Kulturegylet-ului și cel ce a propus desființarea ei a fost chiar învățătorul dela școla de stat, de-ore-ce în era cea nouă n'a mai fost cu puțință să trăiesc în Brașov o filială a Kulturegylet-ului. Maghiarimea a primit propunerea. Acolo e cestiunea valahă din comitatul Turda-Arieșu. Guvernul a trimis la fața locului un comisar neorientat, care mergându acolo a pățit'o prostu, a referat rēu și așa s'a iscat conflictul d'ntre ministrul de interne și între comitat, de-orece au voit să facă nevedute agitațiunile, der nu li-a succed. Vorbitorul nu primesc proiectul.

SCIRILE ȚILEI.

— 16 (28) Februarie

Călătoria Monarchului. Maiestatea Sa Monarchul nostru și-a început în 27 Febr. călătoria sa mai îndelungată prin străinătate. Mai întâi a vizitat pe ficasa archiducesa Maria Valeria în Wels; de aici a călătorit în 27 s'era la München, de unde după o scurtă petrecere la prințul Leopold și prințesa Gizella a plecat mai încolo prin Zürich spre Mentone, unde se va întâlni cu regina. Foile franceze salută visita părechi conte

Hohenembs — sub care nume călătorește Majestatele lor — pe pământu franceș.

—o—

Mișcări în armată. După cum i-se împărtășese lui „Magyarország“ din Dobrițin, comanda corpului VII de armată a ordonat telegrafic regimentului 39 din Dobrițin, să stea gata, ca două ore după primirea vre-unei eventuale porunci să fi în stare de a pleca.

—o—

Bătăia într'o cafenea. În 27 Febr. s'era s'a întâmplat un scandal într'o cafenea din Budapesta. La un biliard jucau doi tineri, când pe lângă masă trecu pe lângă ei Paulu Drakulics, deputatul s'erb, a cărui vorbire „patriotică“ o laudau așa de mult foile șoviniste astă-primăveră. Unul dintre tinerii dela biliard, cam beat fiind, strigă după deputat: „Și acesta e unul dintre câinii de panslav.“ — „Ce ai spus, mișelule?“ răspunde deputatul. Tinerul ține ceva, atunci deputatul îl lovi cu bastonul. Se încăerară apoi amândoi, cădură la pământ și abia îi putu despărți personalul cafenelei.

—o—

Uniune internațională. Consiliul federal al elvețianu a invitat în 1893 toate guvernele la o conferință diplomatică, care să discute asupra înființării unei „uniuni internaționale pentru publicarea tratatelor.“ Scopul uniunii internaționale va fi să publice: 1. Tratamente, convențiunile, ordinele și reglementele de natură internațională; mai departe învoielile pe care le încheie statele uniunii cu acele, cari nu aparțin uniunii. 2. Tote legile interioare, reglementele și ordinele statelor uniunii pe care le dau guvernele pentru executarea tratatelor și convențiunilor ratificate în numele lor. 3. Procesele-verbale ale congreselor și conferințelor internaționale, cari au fost trimise biuroului internațional de către statul, pe al cărui teritoriu s'au ținut congresele. 4. Circularile și instrucțiunile pe cari le adresează guvernele agenților lor diplomatici și consulari, pentru a asigura executarea îndatoririlor contractate între ele. Tote actele diplomatice vor fi traduse în limba franceșă. Biurul va fi stabilit în Berna și budgetul său anual va însuma 100,000 franci. Dintre puterile mari au consimțit până acum a trimite delegați la conferința diplomatică: Rusia, Franța și Italia. Austro-Ungaria și Germania nici n'au acceptat, nici n'au respins propunerea. Din cauza acosta și din cauza unor propuneri ale Belgiei s'a amânat ținerea conferinței.

Producțiuni și petreceri.

Societatea de lectură a studenților dela școlele medii române gr. or. din Brașov va da o ședință publică Duminecă în 20 Februarie st. v. (4 Martie n.) 1894, în sala cea mare a gimnasiului. Inceputul la orele 3 p. m.

Ofertele maritimose se vor chita pe cale publică.

Programa: 1) Cuvântu de deschidere, de conducătorul societății Dr. Ios. Blaga; 2) E. Wachmann: „Floricea“, coru bărb. (corul stud.); 3) Vlăhuță: „Dormi în pace“, declamațiune de Aurel Bogdan, stud. VI cl. gimn.; 4) „Ne întorcem la trecut“, ca adăpându-ne din el să câștigăm puteri nou pentru viitoră“ (disertațiune), de Valeriu Moldovanu, st. VIII cl. gimn.; 5) Alexandri: „Despotu Vodă“ (actul 2, scena I.), decl. de Emil Danu, st. cl. VII gimn.; 6) Scheletti: „Ce te legeni codrule“ (solo cu acompaniamentu de piano) de G. Purcelu st. cl. VIII gimn.; 7) Th. Speranță: „Pețitorii“ (declamaț.) de Trifon Lugoșanu; 8) a) T. Vidu: „Vino lele“, b) Biliater: „E și de s'erbătoare“, coru bărb. (cor. stud.)

Ajutoru pentru școlele din Blașiu.

Din Alămor pe lista 748 s'a colectat dela: Alesiu Lazaru, preot 2 fl., I. Hulyusky, N. Geleriu, I. Topărcianu, pri-

maru, S. Florea doc. câte 1 fl. Apoi cu crucerii. Totalu 10 fl.

Din Armeni pe lista Nr. 750 s'a colectat dela: S. Opris, preot, V. Neagoe jude, Nic. Neamtu inv., A. Marcu notar câte 1 fl. Din cassa bis. 2 fl. Apoi cu crucerii. Totalu 12 fl. 65 cr.

Din Buia pe lista Nr. 754 s'a colectat dela: B. Busoiu, preot gr. c. 2 fl. Alții cu crucerii. Totalu 3 fl. 58 cr.

Din Cașolțu pe lista Nr. 757 s'au colectat cu creșterii 2 fl. 95 cr.

Din Ghișasa de sus pe lista Nr. 758 s'a colectat dela: Ioan Bela, notar 1 fl. Cassa bis. gr. cat. 1 fl., V. Stoianu preot gr. c. 2 fl., Ros. Stoianu preot 1 fl. Totalu 6 fl. 70 cr.

Din Gurariului pe lista Nr. 759 s'a colectat dela: D. Aron par. gr. c. 3 fl. Bis. gr. cat. din Gurariului 2 fl. I. Manta, par. gr. or. 2 fl., I. Munteanu, par. gr. or. 2 fl., Andr. Cămpianu, I. Voicu, P. George, V. Bradu câte 1 fl. Dela alții cu crucerii. Totalu 18 fl. 10 cr.

Din Gusu pe lista Nr. 760 s'au colectat dela 3 inși 60 cr.

Din Hamba pe l. Nr. 761 s'a colectat dela: Ananie Decei, paroch 1 fl., Biserica gr. c. 2 fl. Alții cu crucerii. Totalu 6 fl. 68 cr.

Din Reșinari pe lista Nr. 766 s'a colectat dela: I. Popu, par. gr. c. 5 fl., P. Simonetti teol. abs. 1 fl. Căpit. Mărgineanu 2 fl., Ieremie Dancășu, econ. 1 fl., Mih. Jourca not. 2 fl., Bucuru Dancășu jun., N. N., Dr. I. Grecu câte 1 fl. Comuna Reșinari 5 fl., Ios. Goga, paroch 1 fl., Buc. Dancășu sen. econ. 1 fl. Alții cu crucerii. Totalu 25 fl. 94 cr.

Din Șura mare pe lista Nr. 772 dela: I. Șara, preot gr. c. 1 fl.

Suma totală a contribuțiilor publice până acum 6643 fl. 71 cr.

DIVERSE.

Invierea unei morțe. Din comuna Chesințu (Banatu) se scrie, că zilele trecute a murit acolo Saveta Gera, fica de 19 ani a economului P. Gera, după o bolă de trei zile. După ce s'au făcut toate pregătirile de lipsă și era să o ducă la mormentu, Saveta deschide ochii și se uită uimită la mulțimea adunată. O parte dintre oșpeți au luat'o spăimântată la fugă; partea cealaltă de omeni, mai deșteptă, nuse înfioră ci așteaptă până veni medicul să esplice întâmplarea. Biata fată a suferit de două zile de nisce sgârșiri grăsnice și acastă bolă o trânti într'o letargie, ce s'amenă morții. Deși fata bolnavă nu s'a vindecat încă de totu, totuși se speră a-i mântui viața. Casul a provocat mare senzațiune în ținutul întregu.

„ALBINA“ institutu de credit și de economii Filiala Brașov.

Conspectul operațiunilor de cassă în luna lui Februarie 1894.

Intrate:

Numărări cu 1 Febr. 1894 fl.	7,573.31
Depuneri spre fructificare . . .	129,761.25
Cambii răscurpărate	60,561.56
Conturi curente	92,247.81
Imprumuturi pe efecte și alte imprumuturi	11,989.50
Imprumuturi pe produse	1,229.—
Monetă	2,755.21
Comisiuni	7,559.92
Interese și provisiuni	5,255.10
Diverse	398.20
	fl. 319,330.86

Esitate:

Depuneri spre fructificare fl.	121,104.32
Cambii escomptate	72,694.91
Conto corent	93,276.73
Imprumuturi pe efecte și alte imprumuturi	5,320.—
Imprumuturi pe produse	5,120.—
Monetă	4,099.68
Comisiuni	3,341.89
Interese și provisiuni	683.57
Spese și salare	1,240.74
Diverse	4,309.88
Numerar cu 28 Faur 1894	8,149.14
	fl. 319,330.86

V. Bologa m. p. N. P. Petrescu m. p. dirigentă. adjunct.

V. Uvegeșu m. p. comptabil.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursul pieței Brașov.

Table with exchange rates for various currencies like Banenote rom., Argintu român., Napoleon-d'ori, Galbeni, Ruble rusesci, etc.

Cursul la bursa din Viena.

Table with stock market data from Vienna, including Renta ung. de aur, Renta de corone ung., Impr. oail. fer. ung., etc.

Table with financial data including Losuri din 1860, Aotii de ale Banței austro-ungar., etc.

Advertisement for 'AURORA' society, including details about membership, general assembly, and contact information.

Text block containing insurance-related information and a notice from Elena Barbu Barbu-Alecsie Brenci.

PILULELE pentru CURĂȚIREA SÂNGELUI mai înainte numite „PILULELE UNIVERSALE” ale lui I. P S E R H O F E R

Large advertisement for Dr. I. Pserhofer's blood-purifying pills, detailing various ailments treated and listing different medicinal products like Liqueur din plantede Alpi, Alifia americana, etc.